

Stanisław Ossowski

Wniosek Polskiego Instytutu Socjologicznego do U.N.E.S.C.O.

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 8/1-4, 240-241

1946

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

K R O N I K A

WNIOSEK POLSKIEGO INSTYTUTU SOCJOLOGICZNEGO DO U. N. E. S. C. O.

Przedstawiciel Polskiego Instytutu Socjologicznego złożył w lutym 1946 r. do Generalnego Sekretariatu UNESCO w Londynie następujący wniosek:

W imieniu Polskiego Instytutu Socjologicznego chciałbym zaproponować zorganizowanie międzynarodowej współpracy dla przeprowadzenia badań nad przeobrażeniami społecznymi, jakie się dokonały podczas wojny, tudzież badań nad powojenną rzeczywistością. Byłoby wielką stratą dla nauki, gdybyśmy nie wyzyskali tych olbrzymich eksperymentów społecznych, jakie się przesunęły przed naszymi oczyma.

Narodowy socjalizm jako zjawisko społeczne; nazistowskie metody wychowawcze, metody celowo i systematycznie organizowanej deprawacji; wpływu nazizmu na terytoriach okupowanych i patologiczne skutki reżimu nazistowskiego w Europie powojennej: podziemne życie młodzieży pod okupacją niemiecką i wpływ tych warunków na społeczne postawy młodzieży; życie społeczne w obozach koncentracyjnych; zagadnienia uchodźców i ludzi wysiedlonych; zmiany społeczne związane z procesem demokratyzacji kultury w różnych krajach; tworzenie się nowych wzorów kulturowych i nowych skal wartości w związku ze zmianami społecznymi, ekonomicznymi i politycznymi; wpływ planowania ekonomicznego i urbanistycznego na życie społeczne w krajach spustoszonych przez wojnę, —

oto przykłady zagadnień, które powinny być przedmiotem wszechstronnych i sumiennych badań, niezależnych od wszelkiej propagandy.

Polski Instytut Socjologiczny rozpoczął już prace nad niektórymi z wymienionych zagadnień. Zagadnienia owe występują w Polsce w sposób szczególnie ostry ze względu na długotrwałą okupację niemiecką, ze względu na bujność życia podziemnego, jakie się rozwinęło podczas tej okupacji, i ze względu na wielkie zmiany, jakie się później dokonały w społeczeństwie i ekonomicznej

strukturze Polski. Sądzymy jednak, że badania tego rodzaju nie powinny być prowadzone w każdym kraju na własną rękę bez porozumienia z organizacjami naukowymi innych krajów. Międzynarodowa współpraca w tej dziedzinie jest niezmiernie doniosła, gdyż umożliwia zebranie materiałów do studiów porównawczych na wielką skalę. Tylko taka współpraca międzynarodowa umożliwi równoczesne prowadzenie badań w różnych środowiskach narodowych i różnych środowiskach gospodarczych, badań kierowanych wspólną myślą i prowadzonych wedle wspólnego planu.

Systematyzacja i koordynacja badań w szeregu krajów, gdzie wydarzenia wojny miały różne podłoże ekonomiczne i społeczne i różne tło historyczne, stworzyłoby całkiem nowe możliwości dla nauk społecznych.

Te zbiorowe studia, nie rezygnując ze swego teoretycznego charakteru, mogłyby dać podstawę naukową dla działalności planowej Organizacji Narodów Zjednoczonych dla wypracowywania nowych metod wychowawczych, dla przygotowywania nowych wzorów stosunków społecznych.

Sądzymy przeto, że byłoby rzeczą pożyteczną, gdyby UNESCO poddała ten projekt pod rozprawę odpowiednich instytucji naukowych.

Następnie międzynarodowemu komitetowi specjalistów można by powierzyć następujące zadania:

1. sprecyzowanie i usystematyzowanie problematyki;
2. wypracowanie metod badania, przygotowanie testów i eksperymentów, które miałyby być zastosowane w różnych krajach;
3. zbieranie i systematyzację materiałów socjograficznych;
4. ułatwianie wymiany pracowników naukowych pomiędzy różnymi krajami;
5. stworzenie ośrodka, który by informował o prowadzonych pracach, przygotowywał publikacje i dyskusje.

Prof. Dr Stanisław Ossowski

W tej samej sprawie przedstawiciel Polskiego Instytutu Socjologicznego zabierał głos na kongresie zwołanym przez brytyjską Association of Scientific Workers w Londynie w lutym 1946 r., wskazując również na doniosłość stworzenia stałego międzynarodowego ośrodka dyskusyjnego, gdzie zagadnienia społeczne i polityczne mogłyby być rozważane w atmosferze znacznie bardziej wolnej od wpływu partykularnych interesów i partykularnych stereotypów, niż w jakimkolwiek innym środowisku.